

12. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture,

Poreč, 26-28. studenoga 2008.

Već tradicionalno mjesto susreta stručnjaka srodnih područja, arhivista, knjižničara i muzealaca, seminar *Arhivi, knjižnice, muzeji* održan je krajem studenoga 2008. u Poreču. Seminar je opet ponudio mnogo novih teorijskih promišljanja, kao i primjera iz prakse, o načinima na koji suvremena informacijska struktura mijenja i oblikuje uvjete u kojima svaka od uključenih informacijskih ustanova djeluje. Glavne teme kojima se Seminar ove godine bavio su izrada pouzdanih digitalnih repozitorija i drugi načini dugoročnog očuvanja i zaštite gradiva. Ove godine seminar je ponudio 22 izlaganja, 4 radionice te 6 izlaganja na posteru.

Prvo izlaganje na seminaru pod nazivom *Promjena uloge medija u digitalnom okruženju* održao je Goran Zlodi s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Govoreći o promjeni uloge i svojevrsnoj privremenosti medija u digitalnom okruženju, gdje je format koji određuje logičku strukturu informacijskog objekta neovisan o tome kako će podaci biti zapisani na fizičkom mediju, ukazao je na važnost primjene konceptualnih modela, a zatim i shema metapodataka koje omogućuju jasno razlikovanje sadržaja i fizičkih reprezentacija digitalnih informacijskih objekata. U drugom predavanju, Damir Hasenay i Maja Krtalić s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku, govorili su o različitim aspektima u očuvanju informacija i zaštiti pisane baštine u predavanju *Dostupnost i očuvanje informacija - Što znači pouzdano i dugoročno?* Prvi jutarnji blok izlaganja završila je Sofija Klarin iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, predstavljajući aktivnosti i rješenja problema čitljivosti zastarjelih digitalnih medija i njihove migracije na nove materijalne nositelje u nekoliko nacionalnih knjižnica, s posebnim naglaskom na aktivnosti Nacionalne knjižnice Australije i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, u predavanju *Trajna pohrana sadržaja zastarjelih digitalnih prijenosnih medija*.

Nakon kratkog odmora, seminar je nastavljen izlaganjem *Odabir i zaštita mrežne građe: status i aktivnosti arhiviranja weba kod članica IIPC konzorcija* Tanje Buzine iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. U izlaganju je predstavljen rad Međunarodnog konzorcija za dugoročnu zaštitu internetskih sadržaja (IIPC) te aktivnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice kao članice konzorcija. Raspravu o sigurnosnim aspektima čuvanja digitalne građe, gdje kvar opreme (računala ili medija), bez odgovarajuće, unaprijed promišljene strategije može dovesti do katastrofalnih posljedica te važnosti redovite izrade pričuvnih kopija otvorio je Zoran Svrtan iz Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu, svojim izlaganjem *Repozitorij - imamo li ga i što učiniti da bismo ga imali (i nakon kvara opreme)?* Posljednje predavanje prvog dana pod nazivom *Jesmo li pouzdani ili kako to postati? Vrednovanje Digitalnog web arhiva NSK prema kriteri-*

jima TDR-a, održali su Karolina Holub, Inge Rudomino i Sonja Pigac Ljubi iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i Draženko Celjak iz Sveučilišnog računskog centra u Zagrebu. U izlaganju je predstavljen dokument nastao suradnjom RLG-a (*Research Libraries Group*) i OCLC-a 2007. pod nazivom "Trustworthy repositories audit & certification: criteria and checklist, version 1.0", koji daje pregled najbolje teorije i prakse u pogledu organizacijske i tehničke infrastrukture nužne da bi se određeni repozitorij mogao smatrati pouzdanim. Od 2004. godine Nacionalna i sveučilišna knjižnica u suradnji sa Sveučilišnim računskim centrom u Zagrebu (Srce) uspostavila je "Digitalni arhiv hrvatskih mrežnih publikacija – DAMP", čija je osnovna zadaća preuzimanje i arhiviranje mrežnih sadržaja uz očuvanje njihove autentičnosti, oblika i funkcionalnosti. U izlaganju je analizirano u kojoj mjeri DAMP zadovoljava certifikacijske kriterije u navedenom dokumentu te što je još potrebno učiniti kako bi se mogao smatrati pouzdanim.

Drugi dan seminara otvorio je Hrvoje Stančić s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu predavanjem *Značaj planiranja procesa dugoročnog očuvanja e-gradiva*. U izlaganju autor objašnjava postupke u planiranju očuvanja e-gradiva koji mogu taj proces učiniti ispravnijim, prikazuje postojeći sustav za potporu planiranju procesa dugoročnog očuvanja e-gradiva u bilo kojoj instituciji koja već ima razvijen elektronički repozitorij te daje preporuke kako krenuti s procesom planiranja dugoročnog očuvanja, ako takav sustav ustanova ne posjeduje. Nakon zanimljivog teorijskog uvoda, prof. Stančić, zajedno s Arianom Rajhom iz Agencije za lijekove i medicinske proizvode u Zagrebu, u predavanju *Integracija digitaliziranog i digitalnog gradiva u jedinstveni arhiv elektroničkih zapisa*, izložio je dva primjera suvremenih arhivskih sustava u nastajanju, onoga belgijske federalne agencije za lijekove (FAGG/AFMPS) i portugalske agencije za lijekove (INFRAMED), te je iznesen i model primjenjiv na hrvatsku Agenciju za lijekove i medicinske proizvode. Posljednje predavanje prvog bloka održao je Radovan Vrana s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu pod nazivom *Izazovi u pronalaženju rješenja trajne pohrane znanstvenih radova*. U izlaganju su izloženi optimalni uvjeti skrbi za digitalne dokumente kako bi ostali trajno dostupni te je naglašena važnost pronalaska ustanova koje će na sebe preuzeti odgovornost za trajno očuvanje znanstvenih radova.

Drugi blok predavanja započeo je Gordon Dunsire sa Sveučilišta u Strathclydeu u Glasgou (University of Strathclyde, Glasgow, Scotland) izlaganjem *The Semantic Web and expert metadata: pull apart then bring together*. U predavanju je istaknuta važnost RDF-a i SKOS-a kao esencijalnih komponenti stvaranja semantičkog weba te su izneseni neki načini na koje informacijski stručnjaci mogu iskoristiti nove mogućnosti koje im koncept semantičkog weba pruža. Sljedeće predavanje pod nazivom *Identifikacija u sustavima ISBN i ISMN u svjetlu novih ISO norma*, održale su Breza Šalamon-Cindori, Ivana Marinković Zenić i Jasenka Zajec iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. U izlaga-

nju je prikazan razvoj međunarodnih norma "ISO 2108: Informacije i dokumentacija - Međunarodni standardni knjižni broj (ISBN)" i "ISO 10957: Informacije i dokumentacija - Međunarodni standardni broj muzikalija (ISMN)" te promjene u njihovim važećim izdanjima. Raspravu o novim promjenama na području normi zaključile su Danijela Getliher i Renata Petrušić iz ISSN ureda za Hrvatsku u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu izlaganjem *ISO norma 3297:2007 Informacije i dokumentacija - Međunarodni standardni broj serijske publikacije*. Posljednje izlaganje dana održao je Axel Ermert iz Državnih muzeja u Berlinu (Staatliche Museen zu Berlin - Institut für Museumsforschung) pod nazivom *Vocabulary in museums and the provision of a webservice for museum vocabulary*.

Treći dan seminara, predavanjem pod nazivom *Entitet "Izraz" konceptualnog modela FRBR: od teorijskog značaja do praktične primjene*, otvorila je Ana Barbarić s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu. U izlaganju su izneseni neki prigovori kataložnih stručnjaka na preširoko određenje entiteta "Izraz" u IFLA-inoj studiji Uvjeti za funkcionalnost bibliografskih zapisa (*Functional requirements for bibliographic records - FRBR*) te su prikazane promjene u redefiniranju tog entiteta. Sljedeće izlaganje *Prikupljanje i pohrana službene dokumentacije RH sa službenih web sjedišta - problemi pri izradi digitalnog dokumenta* Tanje Didak-Prekpalaj i Tamare Horvat iz Hrvatske informacijsko-dokumentacijske referalne agencije u Zagrebu, istaknulo je neke probleme koji nastaju pri odabiru dokumenata za pohranu u "Digitalni Arhiv Mrežnih Izvora Republike Hrvatske - DAMIR" te su predložene neke smjernice i preporuke na temelju dosadašnjeg iskustva u radu, kako bi se stvorili preduvjeti za stvaranje zajedničkog informacijskog prostora tijelâ javne vlasti i digitalnih sadržaja koje ona nude. Prvi jutarnji blok predavanja zaključila je Ivana Hebrang Grgić s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu izlaganjem *Promjene vidljivosti i utjecaja hrvatskih otvoreno dostupnih znanstvenih časopisa*. U izlaganju se raspravljalo o tome koliko je otvoreni pristup pridonio povećanju dostupnosti i utjecaju radova hrvatskih znanstvenika na svjetske znanstvene tokove te je pokazana važnost uspostavljanja digitalnih repozitorija znanstvenih radova u Hrvatskoj.

Drugi jutarnji blok predavanja bio je posvećen temi hrvatske kulturne baštine i obrađen je kroz tri predavanja. Prvo predavanje pod nazivom *Očuvanje nematerijalne kulturne baštine*, o zakonskim regulativama u očuvanju kulturne baštine održala je Mirela Hrovatin iz Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Drugo predavanje *Projekt Hrvatska kulturna baština: dostupnost i digitalna zaštita* održao je Jozo Ivanović iz Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu, govoreći o novim aktivnostima i razvijanju projekta. Temu je zaključila Dunja Seiter Šverko iz Ministarstva kulture Republike Hrvatske izlaganjem *Portal "Hrvatska kulturna baština"*, pokazavši web rješenje koje Nacionalnom projektu digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe osigurava na jednom mrežnom mjestu pohranjiti

vanje digitaliziranih sadržaja baštine u tekstualnom, slikovnom, video i audio obliku.

Popodnevni blok predavanja otvorili su Irena Buršić iz Arheološkog muzeja Istre u Puli i Goran Zlodi s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, izlaganjem *Ključni segmenti osiguravanja kvalitete i pristupa dokumentaciji u muzejskim institucijskim repozitorijima: digitalizacija i nadzor nazivlja*. U izlaganju je prikazan rad na pilot-projektu digitalizacije dokumentacije Arheološkog muzeja Istre. Još jedan pilot-projekt digitalizacije prikazali su Alemka Belan-Simić i Vikica Semenski iz Knjižnica grada Zagreba i Kristijan Crnković iz tvrtke ArhivPRO u izlaganju *Digitalne preslike - elektronička izdanja Knjižnica grada Zagreba: opis, prikaz i zaštita*. U izlaganju su iznijeta iskustva iz prakse i prikazani rezultati pilot-projekta digitalizacije Knjižnica grada Zagreba. Posljednje predavanje Seminara održao je Želimir Laszlo iz Muzejskog dokumentacijskog centra u Zagrebu pod nazivom *Osam (8) godina poslije: Projekt Šenoa*. U izlaganju su izložene osnovne ideje projekta, opisane aktivnosti oko pokretanja projekta te izneseni njegovi rezultati.

Uz izlaganja predavača, na AKM seminaru su održane i 4 radionice u kojima je sudjelovalo više od 15 izlagača:

(1) *Pouzdani digitalni repozitoriji: kriteriji i popis poslova* (voditeljice: M. Willer i T. Buzina; sudionici: B. Bosančić, J. Jakšić, I. Kancir, A. Rajh, H. Stančić)

(2) *Restauratorsko-konzervatorska radionica* (voditelji: G. Budija i Š. Horvat Kurbegović)

(3) *Knjižnična, arhivska i muzejska građa u nedomicilnim ustanovama: status, obrada, pohrana i zaštita* (voditeljice: T. Katić, B. Anić, V. Lemić i D. Osrečki)

(4) *Kulturni turizam: nematerijalna baština i znamenite ličnosti: izazovi prezentacije i interpretacije, prostori komunikacije, korisnici, održivost* (voditelji: V. Klarić, Ž. Laszlo i D. Pšenica).

Kao i svake godine, radionice su bile veoma posjećene i zanimljive te su otvorile niz konstruktivnih rasprava u kojima su sudionici AKM seminara aktivno pridonosili svojim sudjelovanjem, razmišljanjima i primjerima iz prakse. Uz predavanja i radionice, Seminar je upotpunilo i 6 posterskih izlaganja koja su dala značajan doprinos ukupnoj kvaliteti izloženih radova. Tradicionalni izlet i druženje ove je godine sudionike odvelo u istraživanje Kastavštine i grada Kastva.

Tomislav Ivanjko